

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πρωτογενής	παραλαβή αγαθών απευθείας από τη φύση (η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία και η δασοκομία). Τα ορυχεία κατατάσσονται είτε στον πρωτογενή είτε στον δευτερογενή τομέα.
Δευτερογενής	παραγωγή αγαθών τα οποία προέρχονται από τη μεταποίηση προϊόντων του πρωτογενούς τομέα (η βιοτεχνία, η βιομηχανία και οι κατασκευές).
Τριτογενής	παροχή υπηρεσιών (η νοσοκομειακή φροντίδα, οι νομικές συμβουλές, η εκπαίδευση, το εμπόριο, οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, οι τραπεζικές συναλλαγές, ο τουρισμός, καθώς και η κρατική μέριμνα για την παραγωγή άυλων αγαθών ωφέλιμων στο κοινωνικό σύνολο, όπως είναι η υγεία, η διοίκηση, η εκπαίδευση, η ασφάλεια κ.ά.).

ΠΗΓΗ: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B106/382/2534,9819/>

Με τη δημιουργία των αποικιών των Ευρωπαίων σε άλλες ηπείρους αναπτύχθηκε το εμπόριο μεταξύ Ευρώπης-Αφρικής-Αμερικής (τριγωνικό) και στο εσωτερικό της Ευρώπης. Για να καλυφθεί η αυξημένη ζήτηση σε προϊόντα χρησιμοποιούνται νέες μηχανές με μεγάλες δυνατότητες για παραγωγή προϊόντων.

Νέες μέθοδοι καλλιέργειας με επέκταση της χρήσης μηχανημάτων εφαρμόστηκαν στην αγροτική οικονομία, για να καλυφθούν οι ανάγκες σε διατροφή του θεαματικά αυξανόμενου πληθυσμού.

Επιχειρηματίες διαθέτουν οικονομικά κεφάλαια και ιδρύουν μεγάλα εργοστάσια, στα οποία κυριαρχούν οι νέες μηχανές	Χιλιάδες αγρότες γίνονται άνεργοι και καταφεύγουν στις πόλεις να βρουν εργασία.
Η κυριαρχία της βιομηχανίας στην οικονομία και η ανάπτυξη μηχανικών εφευρέσεων άρχισε να συντελείται στην Βρετανία στις δεκαετίες 1750-1780 και ονομάστηκε Βιομηχανική Επανάσταση .	

Το σύστημα οικονομικής οργάνωσης με κέντρο την διαχείριση και επένδυση κεφαλαίων ονομάστηκε **κεφαλαιοκρατία ή καπιταλισμός**.

- Η ανάγκη συγκέντρωσης τεράστιων χρηματικών ποσών, για να ιδρυθούν μεγάλες βιομηχανίες, οδήγησε στη δημιουργία εταιρειών με τη συμμετοχή πολλών κατόχων ή διαχειριστών χρήματος.
- Το κεφάλαιο (η αξία από τα στοιχεία περιουσίας) αυτών των επιχειρήσεων εκφραζόταν/επιμεριζόταν σε μετοχές (:μερίδια με αξία).

- Μεγάλες τράπεζες συγκέντρωναν κεφάλαια, τα οποία δάνειζαν σε επιχειρηματίες με τόκο.
- Σταδιακά, οι συγχωνεύσεις (:ενώσεις) εταιρειών δημιουργούσαν τεράστιες επιχειρήσεις που κυριαρχούσαν στην αγορά (μονοπώλια ή ολιγοπώλια).

Κύρια γνωρίσματα της **εκβιομηχάνισης** (: της οργάνωσης της οικονομίας με κέντρο την βιομηχανία) ήταν:

- Χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα νέα τεχνικά μέσα (κυρίως η ατμομηχανή).
- Αξιοποιήθηκαν νέες μορφές ενέργειας: αρχικά ο άνθρακας και στην συνέχεια ο ηλεκτρισμός ως πηγή ενέργειας για τους ηλεκτρικούς κινητήρες και ως μέσο φωτισμού και το πετρέλαιο ως καύσιμο κινητήρων.
- Συγκεντρώθηκαν πολλοί εργαζόμενοι στα εργοστάσια.
- Εφαρμόσθηκαν καινοτομίες στην μεταλλουργία και η χημεία διαδόθηκε από τον χώρο του εργαστηρίου στη μαζική παραγωγή (σε βαφές, λιπάσματα, φάρμακα, πλαστικές ύλες, ψυγεία, εκρηκτικά).
- Κύριοι πόλοι εκβιομηχάνισης ήταν η υφαντουργία και η μεταλλουργία.

Στις μεταφορές, ο σιδηρόδρομος εξελίχθηκε με βελτιώσεις από τις ατμομηχανές στην κατασκευή ηλεκτροκίνητων τραμ και αστικών υπόγειων ηλεκτρικών σιδηροδρόμων (μετρό). Η χρησιμοποίηση ατμομηχανής για την κίνηση στη θάλασσα οδήγησε στο σιδερένιο ατμόπλοιο που αντικατέστησε το ξύλινο ιστιοφόρο πλοίο. Η εξέλιξη των κινητήρων και η ενσωμάτωσή τους σε οχήματα είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία του αυτοκινήτου, αλλά και τον πειραματισμό στην δημιουργία ιπτάμενων μηχανών, των πρώτων αεροπλάνων.

Συντελέστηκε η επανάσταση των μέσων μετάδοσης ήχου σε μεγάλες αποστάσεις (ηλεκτρικός τηλεγράφος, τηλέφωνο, ασύρματος, τηλεγράφος).

Κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της Βιομηχανικής Επανάστασης

Σε όλα σχεδόν τα κράτη της Ευρώπης, η εξουσία ήταν συγκεντρωμένη στα χέρια του βασιλιά (απόλυτη μοναρχία). Εξαίρεση αποτελούσε η Βρετανία, όπου οι πιέσεις της αριστοκρατίας και των αστών οδήγησε στα τέλη του 17^{ου} αιώνα στην αναγνώριση ορισμένων πολιτικών δικαιωμάτων στα μέλη των οικονομικά ισχυρών τάξεων.

Ομάδες της αστικής τάξης (βιομήχανοι, τραπεζίτες, μεγαλέμποροι) ενίσχυαν διαρκώς τη θέση τους. Οι αριστοκράτες αμύνονταν προσπαθώντας να διαφυλάξουν τα προνόμιά τους, με εξαίρεση τη Μ. Βρετανία όπου είχαν αρχίσει να ασχολούνται με τις νέου τύπου οικονομικές δραστηριότητες.

Οι **γαιοκτήμονες** στην Βρετανία συμμετείχαν σε επιχειρήσεις με επένδυση χρημάτων, στην Γαλλία δεν ενδιαφέρθηκαν για επιχειρήσεις, στην ανατολική και μεσογειακή Ευρώπη παρέμεναν πανίσχυροι, επειδή η βιομηχανία δεν ήταν πολύ διαδεδομένη.

Οι **αστοί** ήταν η κυρίαρχη τάξη. Διακρίνονταν σε 3 ομάδες:
--τους μεγαλοαστούς (βιομηχάνους, μεγαλεμπόρους, τραπεζίτες),

--τους μεσοαστούς (βιοτέχνες, ελεύθερους επαγγελματίες),
--τους μικροαστούς (δημοσίους και ιδιωτικούς υπαλλήλους).

Οι **αγρότες** αποτελούσαν την πλειονότητα των Ευρωπαίων κατά τον 19ο αιώνα και ζούσαν υπό εξαιρετικά ασταθείς συνθήκες, εκτεθειμένοι στις διαθέσεις των μεγαλοκτηματιών και στις διακυμάνσεις των τιμών. Η φτώχεια και η στέρηση γης για καλλιέργεια ανάγκαζαν τους αγρότες να γίνουν βιομηχανικοί εργάτες.

Οι **εργάτες**, άνδρες/γυναίκες/παιδιά, αυξάνονταν όσο αναπτυσσόταν η βιομηχανία. Εργάζονταν 12-16 ώρες καθημερινά, δίχως μια ημέρα ανάπαυσης, με μισθούς πείνας. Ζούσαν σε μικρά και ανθυγιεινά σπίτια και πέθαιναν νέοι.

Μετά το 1830 οι εργάτες άρχισαν να διεκδικούν την ικανοποίηση αιτημάτων, όπως η 8ωρη εργασία. Την 1/5/1886 μια εργατική απεργία στο Σικάγο των ΗΠΑ με αίτημα την 8ωρη εργασία κατεστάλη αιματηρά.

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, το εργατικό κίνημα είχε πετύχει:

- την μείωση των ωρών εργασίας σε 10,
- την δημιουργία ταμείων ασφάλισης που στήριζαν οικονομικά τους εργάτες σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ασθένειας ή απόλυσης,
- την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων εργασίας με τους εργοδότες που όριζαν τις κατώτερες αμοιβές προστατεύοντας τους εργάτες, σε κάποιο βαθμό, από την υπερεκμετάλλευση.